

BLOCKCHAIN KULLANIMI, VERGİ SUÇU VE HAPİS CEZASI RİSKİ

Memduh ASLAN, Doç. Dr.

Akın Gencer ŞENTÜRK, Avukat

Ankara - İzmir, 11.09.2018

Bitcoin, diğer kripto paralar ile bunların getirilerinin hukuki anlamda nasıl nitelendirileceği, bunlarla uğraşanların karşılıklarına neler çıkabileceğini de değiştirmektedir. Kripto paraların farklı nedenlerle kullanılmasını engelleyen yasal bir düzenleme yoktur. Bunun yanında bunların kullanılması vergi hukukunun ekonomik yaklaşım ilkesi gereğince, ekonomik sonucu hedefleyen her eylemin vergi hukukunun konusuna girdiğini göz önünde bulundurmaya gerekmektedir. Eğer bir ekonomik eylem vergi hukukunda tanımlandığı şekilde gerçekleşirse vergiyi doğuran olay meydana gelir. Bu durum mükellefe maddi yükümlülüklerin yanında şekli yükümlülükler de getirebilir.

Öncelikle, para basma yetkisi egemenlik hakkına dayalı olarak devletlere aittir. Bir devletin başka bir devlet tarafından tanınması demek, onun egemenlik haklarının tanınması ve yapacağı hukuki düzenlemelere de saygı gösterileceği anlamına gelir. Yani egemenlik hakkına dayalı olarak basılan başka ülke paraları da para olarak kabul edilecektir. Kamu düzenine uygun yetki verilmeden ihraç edilen kripto paralara, her ne kadar para denilmiş olsa bile hukuki anlamda para özelliği taşımamaktadırlar. Burada Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar kapsamında kripto paraların, döviz tanımı içinde kabul edilip edilmeyeceği hususunda kripto paralar, bir ödeme aracı olup olmadığı tartışması üzerinden gözden geçirmeye değer de bulunabilir. Ancak, kripto paranın felsefesi, devlet egemenliği dışında olma iddiasına dayanmakta olmasının yanında, halihazırda hukuk düzenimizde ödeme aracı (borcu sona erdiren sebep) olarak bir tanıma yoktur.

Vergi hukuku bakımından, "Kripto paralar menkul bir kıymet midir?" sorusu da önem arz etmektedir. Gelir Vergisi Kanununun 75nci maddesinde menkul kıymet sayılan değerler bellidir. Burada kripto paralara yer verilmediği için bu aşamada menkul kıymet de sayma olanağı yoktur. Kripto paralar, vergi hukukumuz bakımından mevcut düzenlemeler çerçevesinde emtia tanımına daha yakındır.

Gelir Vergisi Kanununun 37. maddesi gereğince her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançlar ticari kazançtır. Kripto paralar ister ihraç eden açısından isterse alım satım yapanlar açısından gelir elde etme amacına yönelik ekonomik bir eylem olduğundan, mevcut Gelir Vergisi düzenlemeleri çerçevesinde ticari kazançtır. Kaldı ki menkul kıymet sayılsa bile kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım-satımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar da ticari kazanç sayılmıştır.

Gelir getirici ekonomik faaliyetin ticari kazanç sayılabilmesi için aynı zamanda süreklilik unsuru da taşıması gerekmektedir. Yani münferiden yapılan kripto para işlemi emtia kabul edilse bile, ticari kazanç sayılmayacaktır. Ancak eğer gelir elde edilmiş ise bu sefer bu gelir değer artış kazancı olarak yine vergilendirmeye tabi olacaktır. Süreklilik unsuru duruma göre değişmekle birlikte, Danıştay'ın aynı ekonomik eylemin bir yılda birden fazla yapılmasını süreklilik unsuru için yeterli saydığı durumların bulunduğunu da gözden uzak tutmamak gerekir. KDV yükümlülüğü de kripto paranın hukuki niteliği, ekonomik faaliyetin hangi gelir unsuru olarak kabul edileceğine göre değişmektedir.

Kripto paraların değer farklarından gelir elde etme amacı dışında, kripto paralar ile mal alım satımı yapılmasının, kripto para madencilerinin madencilik faaliyetlerinin, kripto para işlemlerine aracılık edenlerin aracılık faaliyetlerinin ticari kazanç olduğunu ve Katma Değer Vergisine tabi olduğunu söyleyebiliriz.

Buraya kadar olan kısım vergi hukukunun maddi yükümlülüklerine ilişkindir. Zaten, blokzincir kullanan kripto paraların vaatlerinden birisi, gizliliktir. Bu gizlenmenin temel hedefi ise devletin takibini engellemek ve ekonomik faaliyetin vergilenmesini engellemektedir. Bu faaliyetlerin ticari defterlere aynen yansıtılarak ekonomik faaliyetin sonucunda doğan verginin beyan edilmesi halinde bir sorun yoktur.

Diğer önemli bir sorun ise hürriyeti bağlayıcı cezalar ile karşı karşıya kalma riskidir. Ticari faaliyetin maddi yükümlülüklerin yanında şekli yükümlülükleri de vardır. Kripto paralar ile ilgilenen kişilerin faaliyetleri ticari kazanç olarak kabul edildiğinde, Vergi Usul Kanununun 172. maddesi gereğince defter tutma yükümlülükleri gündeme gelmektedir. Faaliyetin tabi olacağı muhasebe düzenine göre de bilanço esasına göre yevmiye defteri, defter-i kebir ve envanter defteri, işletme hesabına göre işletme hesabı defteri tutma zorunluluğu vardır. Ticari faaliyetlerin tamamen bu defterlere kayıt edilmesi zorunludur.

Vergi Usul Kanununun 359/a-1 maddesi gereğince defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri, vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydedenler hakkında **on sekiz (18) aydan üç (3) yıla kadar hapis cezası** öngörülmüştür. Geçmiş olaylar incelendiğinde, yasal ticari defterde kısmen veya tamamen kayıtlı olmayan bir faaliyetin örneğin excel dosyası gibi herhangi bir dijital ortamda, bir ajandada, bir not kağıdında veya sekreterin tuttuğu karalama defterinde yer alması bu hükmün ihlali olarak kabul edildiğini gözlemlemek mümkündür.

Kripto paraların kullanımı sonucunda doğan vergilerin, beyan edilmediğinin tespit edilmesi, Vergi Usul Kanununun 341 ve 344 maddeleri gereğince sadece mali nitelikte vergi ziyayı cezası uygulanmasını gerektirmektedir. Buna karşın defter ve belgelerde yer alması gereken bilgilerin kısmen veya tamamen blockchain veya benzeri blok zincirlerde kayıt altında tutulmuş olmasının VUK 359/a-1 maddesi kapsamında değerlendirilme tehlikesinin bulunduğu göz önüne alınmasında fayda vardır.

Her ne kadar blockchain ve benzeri blok zincir uygulamaları gizlilik vaat etmiş olsa bile, siber güvenlik uzmanları, gerçek isimler yerine hesap cüzdan numaralarının kullanılmasının gerçek anlamda gizliliği sağlamadığını bunun sadece maskeleyme olduğunu, hesap cüzdanı

açarken kullanılan e-posta adresleri, telefon numaraları, aracı kurumlarla olan sözleşmeler, havaleler gibi farklı kaynaklardan gerçek kimlik tespitinin çok zor olmadığını ifade etmektedirler.

Vergilendirme ile ilgili maddi yükümlülüklerde **vergi ziyayı cezası ile karşı karşıya kalma riski**, ekonomik faaliyetin gerçekleştiği tarihi takip eden yılın başından başlamak üzere beş (5) yıl boyunca devam etmektedir. Diğer taraftan ticari defterlerde yer alamayan ekonomik faaliyetin blockchain ve benzeri blok zincirlerde kayıtlı olması halinde, kayıt tarihinden itibaren 8 yıl içerisinde dava açılır ise 12 yıl içerisinde **hürriyeti bağlayıcı ceza ile karşı karşıya kalma riski vardır**.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun her yıla ilişkin faaliyetleri ayrı bir eylem sayarak, **her bir yıl için ayrı ceza** uygulamasını kabul ettiğini göz önüne alındığında **hapis cezası süresinin arttığını da** belirtmekte yarar bulunmaktadır.

UYARI

Makale olarak kaleme alınmış metinlerde ifade edilen görüşler, kaleme alındığı tarihte yazarın savunduğu görüşlerdir. Bu görüşler, mevzuatta meydana gelen / gelecek gelişmeler ile değişmiş olabilir. Her durumda, özellikle mevzuata yapılan yollamalar, bir başka kaynaktan daha teyit edilmeden kullanılmamalı ve ifade edilen görüşlerin, başka ortamlarda kabul görmeyebileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Yazarın bu konuda bir taahhüdü de bulunmamaktadır. Mevzuatımızın özellikle vergi mevzuatımızın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz. Bu çalışmada yer alan bilgi ve açıklamalardan dolayı Av. Akın Gencer ŞENTÜRK'e sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Çalışma ve yazılardan kaynak gösterilmek şartıyla alıntılar yapılabilir. Ancak çalışma ve yazıların bir bütün halinde kullanımı tüm ortamlar ve kullanım şekilleri için telif sahibinin yazılı iznine bağlıdır.